

Prisimintas Antanas Sakalauskas – kuklusis Lietuvos laisvės gynėjas

Sukanka vieneri metai, kai Anapilin išėjo šviesi asmenybė, sausio 13-osios įvykių dalyvis, žmogus atsidūręs po okupantų tanku, „Pilaitės bendruomenės“ narys Antanas Sakalauskas. Spalio 7-ą dieną rinktasi prie namo Pilaitėje (Isruties g. Nr.8), kuriame gyveno, jį prisiminti, o spalio 8-ąją vykta į kapines Antaviliuose, kuriose atgulė amžinojo poilsio. Spalio 7-ąją paminėti šio Lietuvos laisvės gynėjo Pilaitėje susirinko patys įvairiausi žmonės. Paminėjimas vyko dalyvaujant politikams, vietos valdžios atstovams, mokiniam, mokytojams, visuomeninėms organizacijoms, Pilaitės gyventojams, artimiesiems ir bendražygiams. Paminėjimas buvo tarsi ir etikos pamoka, kurioje buvo ko pasimokyti ir moksleiviams, ir suaugusiems. Skverelyje prie namo, kuriame gyveno Antanas Sakalauskas, pasodinti alyva ir klevėlis.

Žmogus gyvas, kol jis prisimenamas. Tai sena tiesa. Ilgiau ir įvairiau prisimenami Anapilin išėję dėl pačių įvairiausių priežasčių. Antanas Sakalauskas prisimintas dėl keleto priežasčių. Pirma jis buvo aktyvus „Pilaitės bendruomenės“ narys. Antra, tai žmogus, kuris mums visiems svarbiu momentu – sausio 13-ąją – atsirado prie Lietuvos televizijos bokšto ir pateko po okupantų tanku:

Paminėjimas prasidėjo Lietuvos skautų vadovės Dalios Tarailienės atliekama daina „Aš verčiau parimus prie rūtų darželio“. Po šios dainos ji priminė, koks buvo Antanas Sakalauskas, kuris šiandieną jau mūsų tautos herojus. Tai labai kuklus kompiuterių inžinieriaus specialybę pamėgęs žmogus, aktyvus Lietuvos pilietis, gausia šeima atsakingai rūpinęsis vyras, kuris nepamiršdavo ir alkaną po balkonu kniaukiančio katinėlio. Dalia Tarailienė pažymėjo, kad Antanas Sakalauskas savo charakteriu buvo ganėtinai taikingas žmogus, negalėjęs prieš kitą pakelti ginklo, todėl ant stalo prie jo nuotraukos padėtas kalavijas, simbolizuoja ryžtingą ir kartu taikingą jo beginklį pasipriešinimą prieš brutalią okupacinę jėgą – ženkliai apsiginklavusią sovietinę Rusiją:

Paminėjime dalyvavęs Lietuvos Seimo narys Paulius Saudargas pabrėžė, kad tauta gyva tol, kol ji turi herojų ir juos prisimena, ir pakvietė jaunuosius šio paminėjimo dalyvius: Martyno Mažvydo mokyklos mokinius būti herojais ir nepamiršti jau esančių herojų, kuriuose mato tautos gyvastingumą ir amžinumą:

Aktorius Kristupas Kavaliauskas uždegančiai perteikė kunigaikščio, diplomato, politinio veikėjo, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio laiško-priesako, adresuoto sūnui Irenėjui, kuriame pasidalina amžių sukaupta ir patikrinta išmintimi, kaip šis turėtų pradėti ir užbaigti kiekvieną dieną, kad jo gyvenimas būtų didelis džiaugsmas ir jam pačiam, ir aplinkiniams, žodžius (su jais galima susipažinti čia: http://www.samogit.lt/Oginskiai/Priesakai_sunui.htm):

Paminėjime dalyvavusi Loreta Tručiliauskaitė-Šlekienė – viena iš tų, kuri taip pat atsidūrė po tuo pačių rusų okupantų tanku, kaip ir Antanas Sakalauskas, bet išgyveno (nuo šio tanko sužalojimų neišgyveno Loreta Asinavičiūtė, kuri buvo jos draugė, kuri beje, ir buvo perblokšta šio tanko). Prisimindama šį savo bendražygį, pasidžiaugė, kad nors Antano Sakalausko gyvenimas buvo neilgas, bet buvo labai spalvingas kaip ir šis ruduo:

Pilaitės seniūnas Albinas Šniras su Antanu Sakalausku pažįstamas iš tų laikų, kai 1990 metų pradžioje Lietuvos žmonės gausiai būriavosi prie savo demokratiškai ir atgimimo iššūkiams išrinkto Seimo. Tada Seimui grėsė pavojus, kad jį gali užimti priešiška Lietuvos nepriklausomybės siekiams nusiteikusių jėgų. Antaną Sakalauską prisiminė kaip garbingą, darbštą ir kuklų žmogų ir pasiūlė jį pagerbti tylos minute:

„Pilaitės bendruomenės“ pirmininkei Janinai Gadliauskienei Antanas Sakalauskas asocijuojasi su šventu žmogumi, kuris ant savo pečių be jokių priekaištų ir nereikalaudamas jokių išskirtinių teisių kantriai neša kiekvieną rūpesčiais sklidiną dieną. Ji paviešino Antano Sakalausko atminimo įamžino reikalus: „Šiuo metu tebegalvojama, kaip geriau tą padaryti: ar pasilikti prie atminimo lentos ant namo, kuriame jis gyvenimo, užmanymo, ar pasirinkti koplytstulpį, kuris būtų padarytas iš Pilaitės pašonėje žaliavusio, bet šiais metais nuvirtusio Bieliūnų ažuolo, kuris siejamas su 1831-1832 metų sukilimo įvykiais. Iš dalies taip būtų sujungiami šie du dėl Lietuvos išsilaisvinimo kilę sukilimai. Kartu atsirastų patraukli vieta burtis pilaitiškiems bendroms pilietiškumo pamokoms. Todėl pirmųjų Antano Sakalausko mirties metinių proga apsistota ties užmanymu čia pasodinti alyvą ir klevėlį“:

Juos pasodinti pakviestas „Pilaitės bendruomenės“ narys, ilgametis Vilniaus apželdinimo vadovas Antanas Stackevičius, kuriam talkino ir kiti pilaitiškiei:

Paminėjimą pagyveno čia dalyvavę Martyno Mažvydo mokyklos mokiniai. Vadovaujami muzikos mokytojos Audronės Lašinskienės, pakvietus prisijunti ir suaugusius šio renginio dalyvius, prisimenant Lietuvos istoriją, kuomet teko gintis nuo dažnų didžiųjų kaimynų antpuolių, sudainavo

dainą „Balnokit broliai žirgus“, o įprasminant mūsų tautos senojo tikėjimo išvalgas, bylojančias apie mūsų visų stiprybę slypinčią žaliuojančiuose medžiuose, užtraukė dainą „Ir užaugo ažuolas“:

Antano Sakalausko paminėjimas Pilaitėje baigtas visiems sugiedojus Vinco Kudirkos tautišką giesmę. Buvo padėkota visiems susirinkusiems į šį paminėjimą ir prisidėjus prie jo, tame tarpe ir UAB „Naujoji Pilaitė“ direktoriui Liucijui Norvilui, kuris pasistengė, kad būtų nepriekaištingai sutvarkytas skverelis prie namo, kuriame gyveno Antanas Sakalauskas, o taip pat „Pilaitės dienos centro“ senjorams (centro vadovė Irena Orvidienė), kurie visada suranda laiko ir jėgų dalyvauti panašiuose renginiuose:

*

Spalio 8-oji diena buvo skirta amžinosios Antano Sakalausko vietos aplankymui Antavilių kapinėse ir prisiminimų apie jį pasidalinimui prie pietų stalo. Tai prasidėjo šv. mišiomis Nemenčinės bažnyčioje. Po to nuvykta prie Antano Sakalausko kapo, kur pašventintas jam skirtas paminklas (paminklo bareljefo autorė žmona dailininkė Vanda Sakalauskienė, nuotraukoje su sūnumi Rimu):

Prie kapo daug nekalbėta. Lietuvos skautų sąjungos vadovė ir „Pilaitės bendruomenės“ aktyvistė Dalia Tarailienė padėklamavo puikaus, bet dėl savo idėjinių įsitikinimų nepelnytai pamiršto lietuvių poeto Juliaus Janonio eilėraščio „Neverkit pas kapą“ pirmąjį stulpelį. Bet ir vienas šio eilėraščio stulpelis ganėtinai iškalbus. Jis labai tiko pagerbti jau šviesios atminties Antaną Sakalauską jo amžino poilsio vietoje.

*

Prie pietų stalo prisimintas Antanas Sakalauskas jo artimųjų: dėdės Vaclovo Kniežos, brolio Povilo, įdukros Justinos, bendražygių ir bendraminčių: mokslininkų Vytauto Marcinkevičiaus, Arūno Ramanavičiaus, Vytauto Griniaus ir kitų. Buvo parodytas sūnaus Rimo dar viešai nepaskleistas apie tėvą sukurtas dvidešimt minučių trunkantis dokumentinis filmas. Šiame filme plačiau atsivėrė išties pakankamai įžvalgi ir įvairiapusiška Antano Sakalausko – kuklaus Lietuvos laisvės gynėjo – asmenybė (artimiausiu metu šis filmas bus patalpintas internetinėje *youtube* erdvėje). Senelio Antano paminėjime dalyvavo ir keturių mėnesių anūkėlė Liucina – sūnaus Jurgio, vieno iš keturių jo užaugintų sūnų, dukrelė. Liucina buvo labai kantri: nerodė jokių kaprizėlių.

Parengė Pilaitės kronikininkė Angelė Šarlauskienė

Nuotraukos Daivos Červokienės, Janinos Gadliauskienės, Rimo Sakalausko